

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET
den 25 Oktober 1930 innehåller:

"Även du min Brutus"
Ledande artikel.

Mia Leche-Löfgrens bok om
Ellen Key
anmäles av **Elin Wägner**

Barn utlämnas åt godtycket
Uttalanden av barnavårdsintresserade.

Alfhild Tamm:
Ett sexualproblem
av **Ada Nilsson**

Svarte Ulysses och Blodröda Mary
Två negerböcker av
Elisabeth Krey-Lange

Habima
Den judiska teatern av **J. P.**

Livets mening
Ett föredrag av **Alfred Adler** refererat av
Elisabeth Adler-Gottowt

Vad har hänt?

När Finlands förre professor Ståhlberg och hans fru bortrövades i automobil förra veckan, avsvor sig Lapporörelsen ansvaret för vad som skett. Men denna händelse blev droppen som rågade måttet av förargelse över de övergrepp av likadant slag, som Lappomannen i otaliga fall gjort sig skyldiga till.

Finland tycktes vakna upp. Lappledningen fick order att utlämna två särskilda män, som deltagit i en enlevering, men föredrog att sammankalla *alla*, som varit delaktiga i skjutsningar i somras och i höst. Och så upprepades samma företeelse, som efter förstörandet av kommunisttryckeriet i Vasa, att gärningsmän inställde sig massvis — cirka 400 personer från landets olika delar. Men stämningen är mindre segerviss, Lappodagen nr. två har vissa likheter med en domedag — och så avvaktar man riksdagens sammanträdande, som äger rum denna vecka.

Tjeckoslovakiet har hunnit så långt på sin självständighets bana, att det skaffat sig örlogslotta, bestående av en kanonbåt. Sjösatt på Donau, inlandsstatens närmaste vatten. Uppkallad efter den fredsvänlige president Masaryk. Ett otidsenligt framsteg!

I Köpenhamn har bildats en förening och en motförening, den förra av bedragna hustrur, den senare av bedragna män. Föreningarnas verksamhet går ut på spioneri på den motsatta parten, och har uppkallat skämttecknare och notisskribenter till förtjusta kvickheter. Här äro kvickheter dåligt på sin plats. Bakom detta låt vara groteska men förtvivlade tidens tecken, ligger dock det djupa och ofrånkomliga kravet på trohet och bibehållet människovärde. Och bakom detta kanske återigen behovet av uppfostran till trohet. Att det ohjälpgaste av alla ovärdiga medel, spioneriet, tillgripits minskar i sak inte allvaret i detta.

Om Ellen Key

ELLEN KEY föreläser på Arbetarinstitutet
Efter en målning av Hanna Pauli

Det var Ellen Keys mening att skriva sina memoarer. Så vitt jag minns hade hon redan lovat dem åt Idun. Men Idun fick endast några brotstycken, närmast i form av snyftande minnesrunor över bortgångna anhöriga

ga eller vänner från barndomsåren. Den stora boken om fadern, Emil Key, skulle göras först. Den flyter ju också över på hennes egen barndom och ungdom, och är därför värdefull, men den hinner icke till den märkligaste tiden av hennes liv. Under sina sista levnadsår på Strand sysslade hon med andra delen av Allsegraren, och den måste ju ta många år, när hon i den skulle smälta in alla erfarenheter, alla fakta, all klagan, alla tecken och under som inrapporterades till henne från hennes andes barn i hela världen. Så blev det för sent med självbiografien, men det är liksom följdriktigt och naturligt att hon aldrig hann med att teckna sitt eget liv och att den uppgiften överlämnades åt andra. Hennes personlighet är ju mer än andras utströdd i världen, reflekterad i oräkneliga människors liv och föreställningsvärld.

Emellertid — som Ellen Keys biograf, fru Mia Leche-Löfgren, anmärker — är det ofrånkomligt att den skara, som kan bära det levande vittnesbördet om hennes personlighet, tunnans av mer och mer, och att hennes minne bör fångas i skrift för framtidens räkning, innan det är för sent. Ellen Key hade otur i ganska

Forts. å sid. 4.

Ett viktigt sexualproblem

belyst av doktor **Alfhild Tamm**

UPPFOSTRARE OCH LÄKARE har dr Alfhild Tamm tillägnat sin studie över den ungdoms- och barnföreteelse, som vi nämna med det ur Bibeln hämtade men vilseledande namnet onani. Ett verkligt tomrum har därmed fyllts inom den medicinskt-pedagogiska litteraturen och alla som på något sätt äro intresserade av eller i sin gärning ställes inför ungdomens sexualproblem har här att tillgå en uttömmande och vederhäftig behandling av det besvärliga ämnet.

Dr. Tamm ställer fram frågan i psykoanalytisk belysning, men detta bör ej avskräcka någon, ty först sett mot en bakgrund av barnets sexual-

tet på det hela taget blir den nya tidens uppfattning och behandling av företeelsen begriplig. Även om flyddatidens läkare i enstaka fall, — dr. Tamm framhåller t. ex. Prof. Seved Ribbing, Lund — företrätt en uppfattning om onanin, som för sin tid var både vidsynt och fri från förutfattade meningar, så måste man erkänna, att det först var den psykoanalytiska forskningen, som på allvar tog itu med problemet och fördjupade vår uppfattning om självtillfredsställelsens natur samt utstakade de nya vägar, som uppfostrarna ha att följa.

Hur är den av ålder gängse uppfattningen? Jag skulle som ett bely-

sande exempel vilja peka på en ännu i bruk varande lärobok för folkskoleutbildningen, nämligen Folkskolepedagogik av Lektor Alf Hildinger. Sista upplagan utgiven 1923, så den är ju icke alldeles lastgammal. Dess andra kapitel handlar om *Skolhygien och skolhusets utrustning*, där är även som avslutning en liten avdelning, som heter undervisning i hälsolära. Man återfinner där följande uttalande: "Ett särskilt ömtåligt kapitel vid undervisning i hälsolära är det, som handlar om den sexuella hygien. Nuvarande kursplaner giva inga anvisningar på denna punkt, men frågan är alldeles för viktig för att helt lämnas åsido. Skolans första uppgift

S L O T T S T H É

(det finbladiga théet)

ÄR PRODUCERAT I DE TROPISKA HÖGLÄNDERNA OCH
SAMMANSATT AV DE YNGSTA OCH SPÄDASTE SKOT-
TEN A THEBUSKEN.

konsum

gröna bilar med
goda bullar

måste här vara att motarbete onanin" (kurs. av undertecknad) och längre fram i kapitlet varnas visserligen för skräckmålningar av onanins följder, "som äro svåra nog, även om man nämner dem utan någon överdrift, då onanins utövande verkar förslappande på karaktären, framkallar nervositet och skygghet och i svårare fall kan leda till funktionella rubbningar inom det sexuella livet".

Även om författaren ifråga står kvar på en gången tids uppfattning om onanins centrala betydelse i sexualuppfostran, så märker man dock ett försök hos honom att fara varligt fram vid behandlingen. I en hel del populära skrifter och föredrag möter man däremot enbart skräckinjagande skildringar av "ungdomssyndens" följder in i sena ålderdomen. Man kan därför väl förstå föräldrars och uppfostrares bekymmer, när de ställas inför problemet.

Dr. Tamm hör ingalunda till dem, som nöja sig med ett överlägset avhånande av en gången tids uppfattning. Man måste, säger hon, framför allt söka utforska onanins innebörd, som är olika icke blott vid olika åldersperioder utan även från fall till fall, särskilt med hänsyn till befintliga skuldkänslor och till de fantasier, som åtfölja eller ersätta den onanistiska akten.

Vid sitt ingripande måste man vidare följa den gamla regeln, att framför allt icke skada. Det huvudlösa bestraffandet kan åstadkomma stor skada, men det kan även ett nochalrande av den enskilde individens inställning till sexualproblemet och till de livets krafter, som man aldrig saklöst kan undertrycka men väl leda.

Ett tack till dr. Tamm för att hon med ospard möda gripit sig vägröjarens arbete an och må alla föräldrar och uppfostrare komma i tillfälle att låta sig vägledas av hennes på erfarenhet och insikt rika samt förträffligt skrivna bok.

Ada Nilsson

Till årets slut
för 1 krona

erhålles Tidevarvet varje vecka, vid prenumeration direkt pr telefon 18243 eller postgiro 1544 Expeditionen: Slussplan 1-3, STOCKHOLM

Prenumerera i dag!

Veckovakten

TIDEVARVET

Den 25 okt. 1930.

REDAKTIONSKOMMITTE:

Elin Wägner.
Elisabeth Tamm.
Ada Nilsson
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:

Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:

Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2tr., Stockholm.

Tandläkare

Tandläkare
Folke Jacobsson

(Medl. av Sthlms tandl.förening)
Sturegatan 10 (hörn. av Humlegårsg.)
Mottagn. enl. överensk. pr tel
O. 503. 4 tr. (hiss)

Tandläkare T. Lagerholms

Tandklinik

Drottningg. 50 (vid Klarabergsg.)
Högmodern utrustning. Röntgen.
Skilda behandlingsrum.
Endast legitimerade tandläkare.
BILLIG TANDVÅRD.
Öppet 9-7, lörd. 9-4. Tel. 448.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkulesgatan 14. Tel. 7575-7576.
f.d. La Vattugatan.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten,
förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Frälsningsarméns
Alkoholishem

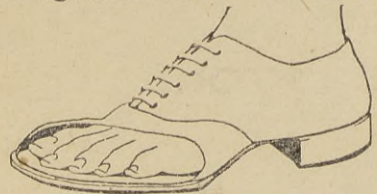
Kurön

(Åtnjuter statsbidrag)
Två timmars ångbåtsresa från Sthlm
Prospekt och övriga handlingar sändas från
Socialsekreteraren, Östermalmsgatan 24
Stockholm.

Gymnastikdräkter

av trika till alla åldrar, av tyg på
beställning. Stort lager av N. F.
K.-livstygget för barn och vuxna.
Promenadskodon bredare o. smalare med
och utan klack, finnes och kan beställas i

**Anna Ahlströms Manufaktur
och Sybehörsaffär**
Götgatan 95. Tel. Sö. 31 184.

Så ledigt skall tårna ligga i skon.

Olga Elmdahl

Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

Alma Axelssons

Förlossningshem,

Linnégatan 19, mottager inackord. även
för längre tid. Tryggt o. ogen. värlek.

Tel. 778 24

"Även du min
Brutus"

Norska stortingets sammansättning:

	före	efter
	valen	valen
Höire o. Frisindede venstre	31	45
Bondepartiet	25	27
Venstre	30	31
Radikale folkepartiet	2	1
Arbeiderpartiet	59	46
Kommunisterne	3	0

S:a 150 150

Även Norge har valt i reaktionens tecken. Det föregående valets stora framgång för Arbetarepartiet fick ett bakslag. Den arbetarregering som då tillträdde och som på grund av kapitalflykten måste avgå efter ett par veckor, fick lämna regeringsansvaret åt Hr. Mowinckel. Kapitalets representanter synas också ha allt skäl att vara nöjda med hans regering. Hr. Mowinckel har fört de konservativa till seger och endast behållit ett par mandat av vinsten för sitt eget parti. Venstre var en gång ett radikalt parti, låt vara nationalistiskt betonat, men när det gällde att upplösa den på orättfärdiga villkor grundade unionen med Sverige var nationalismen radikal. Och om Venstre skall behålla en framstegsvänlig linje fordras det en levande utveckling, som håller fast vid målet och går de vägar, som leda till målet. Men det är ingen artighet mot Venstre när Tidens Tegn skriver, att det har ingen avgörande betydelse, hur fördelningen mellan de borgerliga partierna gestaltar sig, huvudsaken är att arbetarpartiet lidit ett avgörande nederlag. Ordet "borgerlig" har blivit en modern politisk beteckning. Det skall betyda ett monopol på fosterlandskärlek och religion, men vare därmed hur som helst, det är egentligen en fackförening för klasspolitik. Man säger att socialdemokraterna bedriva klasspolitik, men politiken blir inte klasspolitik förrän två eller flera block inriktar sig därpå. Där måste finnas en motpart, som bedriver samma taktik för att förändra det hela.

"Stem Rusland ned, stem Norge op!" skrev den norska högerpressen före valet. Samma oanständiga sätt som här i Sverige! Man inblandar en främmande makt för att skrämja väljarskara. Och efter valet läser man, att det stora flertalet drar en lättadens suck i glädje över valresultatet. Det vore kanske klokast att dra en kort suck av lättad. Det ena valet blir förberedelsen till det andra. Vem vet, hur utgången då blir! Det är hoppas, att Arbeiderpartiet använder tiden icke endast till agitation utan även till en visdant utveckling, ansvarsfull och med jämvikt. — Och vi hoppas att vid nästa val — i Norge 1933 och i Sverige 1932 — norska och svenska kvinnor må gemensamt ha arbetat sig fram ett stycke väg på förverkligandet av sin medborgarrätt. Två högerkvinnor komma visserligen in i Stortinget denna gång, men som vanligt genom misstag. Högerens framgång gjorde att de blevo valda på sina osäkra platser. Det är angelänt för dem att vara två. Men egentligen likgiltigt. Ty en högerkvinna får genom sin grundskådnad den behagliga uppgiften att följa männen. Må de radikala kvinnorna samlas.

Men att vara höger i Norge är nog ändå inte fullt så konservativt som att vara höger i Sverige.

LIVETS MENING

Ett föredrag av Alfred Adler

vid individualpsykologiska konferensen i Berlin refererat av ELISABETH ADLER GOTTOWT

Vi ha alla ställt vårt arbete i livets tjänst. Vi bejaka mänsklighetens beståndande, tro på dess utveckling. Därför betrakta vi det som önskvärdt, att människorna vakna till fullt medvetande om sig själva, till medvetande om drivkraften till sina handlingar och målet för sina strävanden. För mig är mänskligheten en enhet, och i mänsklighetens historia har jag funnit att blott det är av varaktighet som gagnar denna, att blott det blir bestående som tjänar det allmänna. Det är som om livet toge ställning gentemot alla små egoistiska strävanden, som om det avsondrade och utstötte de gagnlösa livsformerna. De kastas bort som tomma agnar. »Bort med Er! Ni höra inte hit! Ni ha förfelat livet, ej förstått dess mening!»

Däremot se vi, att det som införlivas med det allmänna, blir av bestånd. Det, som bidrager till det gemensamma, blir odödligt. Kvinnorna föda barn och lämna härigenom ett enkelt och naturligt bidrag till mänsklighetens bestånd och nya möjligheter till dess utveckling och fulländning. I dessa barns vård och fostran bidraga de åter till det allmänna bästa. Därför har också namnet »moder» sin särskilda klang och mödrarna sin särskilda ställning genom alla tider. Men allt allmännyttigt arbete åstadkommer något liknande. Det skapar, det främjar, det bygger upp. Det gör livet mångfaldigare, rikare, fullkomligare. Det vill inte förstöra, det vill fullborda.

Barnet födes som en produkt av livet. Men det dröjer icke länge förrän livet kommer och ställer sina fordringar. Det vill ha gengävor. Har den lilla människan vuxit upp under god kroppslig och själslig vård i omsorg och kärlek, så är den också gärna redo att ge sina små bidrag. Barnet besvarar föräldrarnas kärlek med sitt barnsliga förtroende och sin genkärlek. Samhörighetskänslan har vaknat. Det är detta förtroende till livet som det gäller att understödja, denna samhörighetskänsla det gäller att främja. Den som mistat detta, står kraftlös i livets strid och svarlös inför livets frågor, ty det är livsmod och samhörighetskänsla som begäres av oss. Det är dessa problem som ställas upp för oss om och om igen hela livet igenom.

Genom våra sinnen stå vi i förbindelse med varandra. Vi kunna se, höra och beröra varandra. Vi äro väl utrustade till att tjäna och främja varandra, lika väl utrustade till att giva som till att taga. Därför har livet rätt i sin fordran av varje personlighets enskilda bidrag till det allmänna bästa.

Barnet födes varken ont eller gott. Vi böra ej tillskriva ärligheten mer inflytande än den har i synnerhet ej på det som kallas moralens område. Men organen kunna vara undermåliga, sociala och andra förhållanden så ogynnsamma att barnet aldrig kan fatta något förtroende till sin omgivning. Det betvivlar sin egen kraft att kunna taga upp kampen med en fientlig omvärld. Det står skyggt och modlöst inför livet. Å andra sidan kan barnet av föräldrar och omgivning bli så omkelat och bortskämt att det genast från första stund blir inpressat i egocentriskhetens trånghet.

Fredens Ros

Efter Yeats.

*Om Sankt Mikael sist i den svåra strid,
där han förde Guds kohort,
fick se dig drömma ljus och blid —
han glömde sin skara bort!*

*Han glömde Herrens hårda fejd
och droge snabbt åstad
att kröna ditt huvud i värgrön nejd
med en stjärnekrans från Guds stad.*

*Och när folken såg, hur han bugade sig,
och hur stjärnorna höjde ditt pris —
de komme alla till den stig,
som leder till paradiset!*

*Och Herren själv skulle sluta fred
och ända sin örlig brätt
och stiga glad från sin himmel ned
och säga: Si, allt är gott!*

KARE SKREDSVIK.

Det blir som trollet, sig själv nog, alltid fordrande och pockande. Ej heller dessa barn finna någon anslutning till det allmänna. De förbli asociala.

Man säger att vissa barn födas till förbrytare, att det finnes en förbrytaretyp. Men saken är den, att det särskilt fula barnet ofta står så undanträngt i livet, att det ej kan reagera mot sin omgivning med annat än hat. Det finns också en utpräglat skön förbrytaretyp. Det avgudade barnet, som ej kan leva utan att bli uppmärksammat, som till varje pris, det må t. o. m. vara en förbrytare, måste stå över mängden. Ty vi äro alla födda med en viss förnimmelse av att vara skapade till Guds avbild, med maktkänslan att kunna bli lika Gud. Denna kraft kan bli drivande och föra människan mot de högsta målen. Men de som på ena eller andra viset ej vinna tilltro till sig själva eller mista sitt livsmod och ej nå fram till gemensamhet, bli skygga. De få undermålighetskänslor, som göra, att de ej våga sig ut på livets stora valplats. De börja kretsa om sig själva, om sina lidanden. Men storhetskänslan finnes ändå kvar. Maktkänslan driver. De skaffa sig en mindre, en andra krigsskådeplats, där de våga mäta sig med sin omgivning. Här trakta de efter självhävande. Här vilja de upprätthålla sin gudalighet. Då blir inte pris för dyrt. Det kämpas med alla medel, med passivitetens, förstörelsens och förbrytelsens, med slöhetens, hysteriens, sjukdomens och vansinnets vapen. — Denna inställning gentemot omgivningen är vad vi individualpsykologer kalla den neurotiska ståndpunkten. Ty det är ej handlingen eller sjukdomen som är det utslagsgivande utan inställningen, ståndpunkten och det är denna det gäller att lämna. Genom vår vetenskap, den jämförande individualpsykologin, vilja vi därför väcka medvetandet till liv, så att vi se var vi stå, men också livsmodet och kraften så att vi kunna lämna denna falska ståndpunkt och nå fram till det stora allmänna, till gemensam utveckling, till kärlek så att vi kunna se med andras ögon, känna med andras hjärtan. Ty detta är för oss livets djupaste mening:

Samarbete.

Offentligt opinionsmöte

med anledning av 1928 års lönekommittés betänkande äger rum fredagen den 31 oktober 1930 kl 8 e. m., i Konserthusets stora sal.

Talare: **Rektor Anna Sörensen, Lektor Ernst Wigforss**
Advokat Georg Stjernstedt, Yrkesinspektris Kerstin Hesselgren

Inträdesavgift 35 öre.

Biljetter vid ingången.

DE KVINNLIGA KÅRSAMMANSLUTNINGARNAS CENTRALRÅD

representerande följande föreningar:

- Akademiskt bildade kvinnors förening
- Kvinnliga kontoristföreningen i Stockholm
- Kvinnliga postföreningen
- Kvinnliga telefontjänstemannaföreningarnas Centralförening
- Sveriges folkskollärarinneförbund
- Statsbanornas kvinnliga tjänstemannaförening
- Sveriges slöjdlärarinneförening
- Kvinnliga läkares klubb
- Kvinnliga tandläkareklubben
- Föreningen kvinnor i statens tjänst
- Kvinnliga telegrafpersonalens förening
- Telegrafverkets kvinnliga kontorspersonals förening
- Föreningen G. C. I.
- Svenska skolkökslärarinornas förening
- Stockholms småskoleförbund
- Stockholms stads kvinnliga tjänstemäns förbund
- Sveriges flick- och samskolors lärarinneförbund
- Föreningen Ekonomiföreståndarinnor vid större anstalter

Svenska Kvinnors medborgarförbund,

År 1923 antog riksdagen den s. k. behörighetslagen, vars § 1 lyder: I fråga om behörighet att inneha statstjänst skall, med de undantag i denna lag angivas, kvinna vara likställd med man.
År 1925 trädde behörighetslagen i kraft genom riksdagens beslut i samband med ordnandet av kvinnliga befattningshavare avlönings- och pensionsförhållanden.
År 1930 säger 1928 års lönekommitté i sitt betänkande:

»Behörighetslagens ikraftträdande ansågs icke böra medföra lika lön för manliga och kvinnliga befattningshavare inom den egentliga statsförvaltning och kan lika litet göra det för undervisningsväsendet.

Ha myndigheterna juridiskt rätt att tolka behörighetslagen så, som kommittén synes förutsätta, att de göra?
Vilja kvinnorna finna sig i att på detta sätt berövas sin lagliga rätt?

KRING DE NORSKA VALEN

Kvinnernes Vælgerforening i Oslo stillet for år tilbake egen liste vid Oslovalget. Ved valg efter valg har vælgerforeningen kunnet arrangere, mitt i striden, gjerne når partiagitasjonens bølger gik høiest, et stort åpent møte, hvor fremtrædende kvinder fra hvert parti talte om sine respektive partiers retningslinjer og programmer. Det hændte at møterne blev stormende, men værre enn at Ja, vi elsker blev sunget i salen, mens kommunisterne toget ut og sang Internationalen på sin vei nedover trappene blev det aldrig.

Der var noe fritt og uavhengigt, renslig och retskaffent ved disse møter.

Men den var for god for de norske kvinner, den geniale tanke å få de ledende partiers kvinner til innen sine partier å representere *et mektig radikalt kvinneparti*, usynlig, men sterkt, gående tvers igjennem partimurene. Den "Enhetsfronttanken" var for streng, for ny, for stor. Kvinnerne finner trællevet bak partimurene bedre. — Og så lenge et slikt kvinneparti allikevel ikke blir en sterk og sannferdig och tydelig realitet, er kanskje den åpne partistrid, trods all dens vederstyggelige løgn, bedre. —

Oslo kvinneparti, som ved kommunevalget høsten 1928 kjempet sin indre og ytre kamp mot partityranniet har git op, og stiller ikke liste i år ved Stortingsvalget. Kvinnernes vælgerforenings formand ledet fredag for valget et lite møte av "misfornöiete" damer av Oslo kvinneparti. Der blev talt mangt et allvarsord om situasjonens uholdbarhet, og den lille flok lot bössen gå runnt, og besluttet å innrykke avertissementer i et par av hovedstadsavisene med opfordring til alle som ikke vil akseptere partivæsenet i dets nuværende form til som en liten demonstrasjon å stemme med blanke sedler. En tenker på kvinnerne utover landet: de gamle socialdemokratiske kvinner, de konsekvente freds- og frihandelskvinner, avholds-

sakens kvinner — på sett og vis enkeltkarakterer, som kan ta stannpunkt for mer enn en uklar liberalisme. — For der må vel finnes noen i live blandt dem. Vi kan bare ikke nå dem, ikke samles. De folk har ingen organisasjon, ingen presse, intet samlingssted! Så kommer isolasjonen, motløsheten. Den "sociale fantasi" stråler ikke lenger i sindene, "motet til store forvandlinger" forsvinner med håpet om å kunne arbeide for praktiske reformer. De gamle gode går trett eller lar sig forvirre — men spillet holdes vedlike ved et alltid nyt, friskt interessefælleskap mellem "mennen bak generalstabsbordet" og alltid ny ungdom, som vil op og med, som vil virke — gjerne som sekretærer i fascistiske fædrelandslag. Kampen fornyer sig. Denne ufri ungdom springer op på talerstoler til høire og til ytterste venstre, for der er der også bruk for dem. Utenfor står bare den ungdom, som i en viss forstand "har erkjennet oprørsidealene som tomme".

Det norske storting vedtog 21 mars 1930 en ny valglov hvorefter *liste forbund* (valkarteller) er innført. I fjor høst unner striden om dette forslag kom der bud hit fra Sverige gjennom en artikkel av Elisabeth Tamm (innført i Norges kvinner) — en advarsel, klar, ren og tydelig: "Man hänvisar till Sverige för att bevisa fördelen av listeforbund och eftersom det är fullständigt felaktigt att kvinnor här blivit valda på grund av valkartellens inverkan ansåg jag spörsmålet borde tagas upp. — Som det nu är blir det blott en snara och ett kompromissande med övertygelsen — om där finns någon" — Rene hænder, rakt frem, en röst i örkenen.

Frontlinjen, som delar folket i to leire, de konservative og de revolusjonære, er trukket sterkere og dyper. Ellers innenfor de borgerlige partier: kjøp- og salg-politikken i full flor. I det store oprop til arbeiderklassen i Norge fra Det norske arbeiderparti og den Faglige landsorganisasjon heter det i punkt 6: "I fremtiden vil derfor arbeiderklassen være stillet overfor en fast blokk av de reaksjonære borgerlige partier."

Det er gåt en god del usmakelig trudselspolitikk forud for ingåelse av listeforbund mellem "borgerlige partier" i tolv av landets 29 valgkredser ved 1930 års Stortingsvalg.

Men linjerne tydeliggjøres: Kampen om jorden er stridens kjerne. Slaget skal vel en gang stå mellem grunneierpartiet og et uklart sosialiseringsparti: de ejendomsløse, her som overalt i verden.

Og avrustningstanken er for alvor kastet inn i det politiske spill. Det er skjedd fullt og helt ved dette valg: Den binnes sammen med sosialiseringstendensene. Arbeiderpartiets kamprop lyder: "Ned med den forbryterske borgerlige militærpolitikk". Og Høire svarer med artikler unner den skræmmende overskrift: "Russisk giftgas."

Men tilbake til dagens valgkaos og partiernas løfter og programmer. Når alt er ufri egoisters verk, uklare menneskers blinne stræv og slid da er vel de allikevel *sannest* i sin sociale stræven, de som er brennt av fortvilelsen unner den sociale nød. — *Arbeiderpartiets* hovedposter får kommende stortingsperioder gjælder: 1.

Full avvæpning, oppløsning av de hvite garder. 2. En effektiv gjeldsregulering for vanskeligstilte kommuner og til lettelse for småbrukere, fiskere og arbeidere. Videre følgende litt holdeløse, men ikke mindre tragiske og gripende post, ut i luften: "sikring av arbeiderungdommens arbeids-, lønn- og levevilkår."

Det Radikale folkepartis (Johan Castbergs gamle parti) program er uklart og svakt. Her nevnes ikke lenger en grunnskylsreform, men værdistigningsskat, bygget på periodiske takster. Ökede lånemidler til nydyrking. Dette og opretholdelse av de nuværende arbeidsbudgetter skulle da holde arbeidsløsheten i schack.

Samtlige partier har ikke bare fått öie på jordspörsmålet, men også på fiskerieringens tarv. Og tusener av kvinner langs vor lange kyst er vel opmerksomme her. Men det er ikke lett for utrænete, uövete kvinnehjerner overfor politikkenes mysterier å vite hvor man skal gå hen.

Ja kvinnerne stakkar, de skaltes og valtes med dem, de skræmmes og forvirres. Men stort sett går vel de til høire som "naturbunnet" må gå til høire, og de til venstre som likeså naturbunnet må gå til venstre. Høire vil i post 10 på programmet arbeide "for menns og kvinners likestilling, rettslig og økonomisk". Men det var i Høires formanskaps-sommer 1928 i Oslo, at høirepartiet og arbeiderpartiet i samarbeide fik vedtat den kommunale be-

BARN UTLÄMNAS ÅT GODTYCKET

Upprörande lagbestämmelsers ödesdigra konsekvenser.

"Här måste med det snaraste komma till stånd en radikal ändring. Den absurda bestämmelsen har redan orsakat tillräckligt mycket ont", förklarar allmänt bland barnavårdsintresserade, hos vilka de i Tidevarvets förra nummer framförda synpunkterna beträffande den nu på allvar av barnavårdsmyndigheterna igångsatta aktionen mot styvfäderna vunnit stark resonans.

"Vi som dagligdags ha att brottas med de genom den otillfredsställande lagen uppkomna svårigheterna kunna inte längre ge oss till tåls.

För att få närmare klargjort vad det är som sker och vållar så stor oro inom barnavårdsläget har Tidevarvet företagit en rundfråga bland fattig- och barnavårdsakkunniga angående deras personliga uppfattning och erfarenheter. Redan denna brokiga exempelsamling, som de ihopbragt, är tillräckligt upprörande vittnesbörd om ett skandalöst missgrepp i en annars förnämlig och ytterligt betydelsefull lag till skydd för ett värnlöst nytt Sverige.

Återbäringshotet orsakar ett kvarblivande av många stockholmsäktenskap.

— Jag anser det lika osympatiskt — säger barnavårdsmannen fru *Sigrid Lundin* — att styvfäderna kräves som när vuxna barn tvingas till underhållsskyldighet för sina åldriga föräldrar fast de inte äro tillräckligt ekonomiskt välsituerade för detta. Det finns tusentals styvfäder i det här landet, som utan att tveka sörja för sina hustrurs barn som för sina egna och det är ju inte annat än att vara glad över, men så snart detta göres till ett tvång så sättes barnet i fara. I alla händelser skall den naturlige fadern krävas först och inte som nu styvfadern för att denne sedan i sin tur skall gå löst på barnafadern. Det torde vara säkert att många av de stockholmsäktenskap, som nu förefinnas, med tre, fyra barn, av vilka ett kanske hör till en annan far, inte legaliseras av just den anledningen att då genast blir styvfadern den som får betala fiolerna. Hängde inte detta hot över dem skulle säkerligen åtskilliga av dessa förbindelser bli legitima.

Vad sägs om detta? Barnet till en ensamställd mor har under en del år varit utackorderad i en bondefamilj. Efter sin hustrus död anställer bonden barnets mor som hushållerska för att efter några år gifta sig med henne och ikläder sig utan vidare faders skyldigheter mot barnet. Efter ännu några år blir han emellertid krävd även för hustruns andra barn, som han visserligen visste om men som makarna funnit bäst att låta vara kvar i det fosterhem, där det varit under alla sina åttio år. Kravet avser hela den tid bondens andra äktenskap varat och går löst på flera hundra kronor, varför han bestämt förklarar att några kontanter lägger han inte ut, då får barnet i stället tas hem. "Hade jag vetat om detta skulle jag inte ha gift mig med modern."

Man förstär hans indignation över det bakvända i systemet, när man tar med i betraktan att om paret bott samman utan att legalisera förbindelsen, då hade inte endast mannen alltså uppburit ersättning för sitt fosterbarn utan det hade aldrig blivit tal

om det andra barnet. Men så snart han gifte sig med modern inte endast förlorade han fosterlönen utan tvingades att betala för ett andra honom alldeles ovidkommande barn såväl för år som gått som allt framgent.

Ett andra fall åskådliggör risken med den nuvarande hemortsrättsformen.

En mor kom från en Värmlandssocken som obemärkt till Stockholm. Som barnafader uppgav hon en viss man, som det emellertid var omöjligt att finna, varför barnet under flera år stod som faderlöst i kyrkböckerna, tills jag av en tillfällighet återfann hans namn i en brottmålsnotis. Vid ett med honom föranstaltat förhör framgick det dock att han omöjligt kunde vara far till barnet. När därför lönen till fosterföräldrarna en vacker dag uteblev fann jag mig föranlåten att ta itu med härdhandskarna med modern. Jag tyckte inte att hon skulle slippa undan när hon sökt föra myndigheterna bakom ljuset på detta sätt.

Kravet riktades mot hemortskommunen i Värmland, som vidarebefordrade det till en kommun i Gävleborgs län, varefter kvinnan haft sin utkomst under de senare åren. Här befanns det att hon gift sig och i och med detta fått hemorts rätt i en smålandskommun. Denna, som inte hyste något intresse för barnet, skyndade sig genast att tillförsäkra sig ett billigare fosterhem i sitt distrikt och skrev utan vidare till fosterföräldrarna här i Stockholm att den och den dagen kommo de för att hämta barnet. Fosterföräldrarna — en praktisk, barnlös arbetarfamilj — blevo förtvivlade och menade att de skulle försöka avvara ersättningen endast de fingo behålla barnet.

Jag satte mig genast i förbindelse med smålandskommunen och framhöll för den att endast man därifrån ville söka underhandla med detta fosterhem, där barnet hade det bra och redan rotat sig, så skulle det säkert gå att nedbringa fosterlönen till den samma summa, som det nya hemmet begärt. Det skilde ju endast på fem kronor i månaden. Till all lycka gick det att få saken ordnad på detta sätt, vilket däremot inte torde ha blivit fallet med det andra äldre barn, som det konstaterades att modern hade utackorderat i ett värmlandshem. Hade inte vi från Stockholm kunnat i någon mån rätta till galenskapen så hade således ett tioårigt och ett treårigt barn hämtats från skilda hem för att placeras in i en dem helt främmande miljö, där de varit allt annat än välkomna.

Fru Lundin ser i barnpensionen en utväg ur detta trassel. Och kan inte medel till en sådan utvinna på annat

MÄNNISKORNA och SYSTEMEN

av

Honorine Hermelin

Särtryck ur Tidevarvet
No 34, 36 och 39 1930

kan rekvireras på Tidevarvets Expedition, Slussplan 1—3, Stockholm.
Pris 75 öre.

Remington Portable

Den idealiska skrivmaskinen på resor, för hemmet och det mindre kontoret.

Försök vår nya modell med korrespondenstabulator. Demonstreras på begäran!

Remington Typewriter Co. A/B Stockholm, Göteborg m. fl. städer

slutning mot gift kvinnes rätt til erhvervsstilling i kommunens tjeneste.

Frisindede Venstre har også sin post 10 på programmet: "Det frisinrede venstre vil arbeide for større utnyttelse av kvinnes evner og innsikt i socialt og politisk arbeid." Det er kjedelig å bruke et ord som frekthet, men — det værste er jo at frektheten *menes*: partiet vil komme til å tælle en god stab av kvinnelige træl-ler og agitatorer.

Og i Aftenposten skrives: "Borgerlige kvinner! La os stemme med det eneste parti, som kan og vil sikre oss en kvinne på Stortinget. Stem med Høire 20 oktober. Kampen for oss kvinner står mellem Augusta Stang og Helga Karlsen. — Skulde det så være tvil i ens sjæl." —

Til sist — de forskjellige partier hadde nu tillsammans over 1.300 kandidater og blant dem ca 85 kvinner — på håpløse eller usikre plasser.

Birgit Nissen.

Svarte Ulysses och Blodröda Mary

När jag frågade collegebildade Miss Jones från Filadelfia, om den väg av svart litteratur, som de allra senaste åren går över Amerika, inte betydde en stor förändring av de svartas ställning, tänkte hon efter en stund, men sade sedan: — Nej, det är bara en litterär företeelse. Det kommer att gå förbi som så många andra modeflugor.

Och hon började berätta om svarta Sally, sitt hembitråde.

Sally är, sade hon, naturbarn och konstnärstemperament, omväxlande med första klass husjungfru och stor slarva. Därefter berättar hon viskande, med skälvande stämma, om de där, som "passera", som termen lyder. Från negerstadsdelen Harlem i New-York, där över 250.000 svarta bo och

inga vita, går en hemlig folkvandring över till det vita New York. Bara en svart har tillräckligt blek färg "passerar" han för vit, och sen kan han säga med en viss nonchalans i tonen: "Min mor var spanjorska." Det är inte länge sen denna trafik upptäcktes. Vid senaste folkräkningen fattades helt enkelt en kvarts miljon medborgare i New York, utan att man kunde finna spår av att de avgått med döden. En företagsam journalist fick lust att syna saken i sömmarna. Då upptäckte han, att en mångfald nya medborgare dykt upp i New York de senaste åren utan att någon visste, var de kommo ifrån. Svaret fylldes i av sig självt och lydde: Harlem, de svartas paradiset.

Miss Jones har denna för de vita karaktäristiska dragning till de färgade, en blandning av nyfikenhet och förakt. Hon hade skickat sin Sally att se negerpjäsen Porgy. Romanen med samma namn har omskrivits i Tidevarvet för någon tid sedan, och den utkommer i svensk dräkt inom kort. Porgys världssuccés imponerade inte på Sally och hennes vänner. Hon kom hem ytterst besviken. Lika gärna kunde hon gå in var som helst i negerkvarteret, där det spelades "craps" och stacks med kniv då och då.

Miss Jones representerar visserligen ett stort skikt amerikanska medborgare i sin uppfattning av negerfrågan. Men hon står i själva verket på den föräldrade ståndpunkt, som företräddes av The Leopard's Spots (Leopardens fläckar), en roman, som kom ut för en trettio år sen. Där var det inte fråga om annat än att negern är av en lägre ras. Han skall behandlas som ett barn, man måste skaffa förmyndare åt, ty de rasmärken han bär i själen äro lika outplånliga som fläckarna på leopardens skinn.

Men den folkskildring, som förekommer i The Leopard's Spots liksom i de flesta böcker om negrer, allt intill de allra senaste åren, skiljer sig vida från vad vi nu få läsa om samma människors. Förut ha de alltid behandlats från de vitas upphöjda, från dem skilda värld. Antingen som ett slags komiskt inslag eller över huvudtaget för kontrastverkan. Aldrig som en integrerande del av det liv,

skelle när hon i akterna påträffar ett papper, av vilket framgår att kvinnans nuvarande man nu blivit krävd för gossens skull av moderns förra hemortskommun. Alltså inte nog med att man i den nya kommunen fått del av hustruns föregående liv, vilket ju i en sådan här socken lätt kan vålla skandal, utan den hittills i lycklig ovetenhet varande mannen har åsamkats en överraskning av sådan art att hela hemmets välfärd står på spel. Till vad nytta? Gossen fyller sexton år i november, efter vilken födelsedag samhällsvården upphör. Kommunen har alltså endast en månads uppfostringsbidrag till att behöva betala fosterhemmet och styvfadern kan i detta fall inte krävas för mer än högst sex månader tillbaka, alltså avser kravet inte stort mer än sjuttiofem kronor. För dessa fattiga slantar vedervägas ett hems hela lycka.

*

Kanslisekreterare Moureau har även uttalat sig för Tidevarvet och påpekar lagbestämmelsens sociala och moraliska våda. Detta uttalande infördes i nästa nummer av Tidevarvet.

—:—

För fattiga 75 kronors skull vedervägas ett helt hems lycka.

En barnavårdsinspektör anför följande i dagarna inträffade fall:

Fosterföräldrarna till en nu snart sextonårig gosse önska adoptera honom. De ha haft honom hos sig sedan han var bara två år och äro så fästade vid honom, att de vilja sätta in honom i eget barns rättigheter. Hemmet saknar all kontakt med gossens mor, varför de hemställt till barnavårdsinspektören att söka hjälpa dem. Denna erfar vid sina efterforskningar att modern sedan några år är gift uppe i Norrland. Inspektören vidtager alla tänkbara försiktighetsmått för att nå modern, utan att dennas man skulle få vetskap om det, i den händelse han ej redan har reda på detta hustruns barn i Småland. Detta kunde ju vara ganska sannolikt alldenstund modern inte haft någon förbindelse med fosterhemmet sedan gossen lämnades dit för fjorton år sedan.

Döm då om inspektörens förskräck-

Kvinnliga Medborgarskolan

6:te arbetsåret 1931

Kurser i

Medborgarskolan

Historia med statskunskap, psykologi, kommunalkunskap, mötesteknik, diskussioner över aktuella politiska och sociala frågor. Gymnastik och sång.

Vårkurs: 23 april—25 juni, därunder en extra, allmänt orienterande kurs 13—25 juni.

Sommarkurs: 9—31 juli.

Höstkurs: 8—30 september.

Stipendier kunna sökas.

Begär prospekt och upplysningar hos

Rektor Honorine Hermelin

Fogelstad, JULITA.

vid
Fogelstad

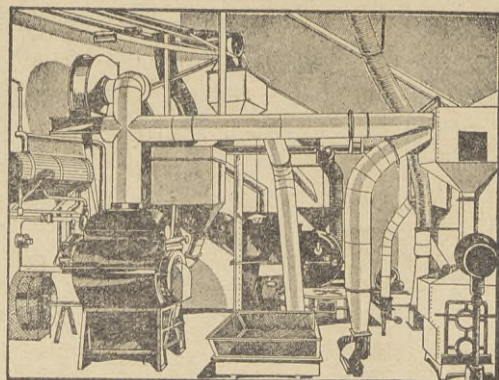
"Jag har gått till fötterna rullar, som ett hjul, o Herre, som ett hjul."

Han tycker så synd om sig själv, så synd. Men andra se bara en stor, sluskig, svart nigger, som man måste hålla ett öga på. Hela tiden är han isolerad från sina medmänniskor. Inte bara genom sin svarta färg. Samhället, som inte förstår honom, ger honom blott motvilligt en plats och bara för hans styrkas skull.

"O, Herre, vite man, vad har jag gjort?" sjunger han ut i rymden med en av sina otaliga "Blues", och får intet svar.

Negern är en nomad i den amerikanska civilisationen, som han inte förstår och som hittills inte heller förstått honom. Svarte Ulysses, som här förkroppsligar den lågt stående svarta individen i Amerika, för ett liv, som inte alltid tål dagsljuset, men dock måste det komma i dagen. Han bör bli känd och studerad. De årionden av det nya århundradet, som just gått förbi, ha medfört så stora omvälvningar i negerns liv. Under denna tid har han förflyttats, spritts över hela kontinenten, varit med om kriget, det vill säga upplevat en helt ny tillvaro, där han inte finner sig tillrätta. Om den skall bli till det bättre, vet han inte. För sin del sjunger han och undrar över allt han inte förstår. Och den vite mannen, som hittills behandlat honom som ett nummer, måste försöka förstå honom, ty hans lidanden, som en gång Ulysses' i den grekiska hjältesagan, ha inte varit små. Han finns där, den svarte Ulysses, och måste sammansmältas med nationen i en ny smältdegel, hur den nu skall se ut.

Scarlet Sister Mary syftar inte så djupt som boken om svarte Ulysses. Men den verkar påtaglig och trovärdig som folkskildring av de svartas liv på en bomullsplantage i sydstaterna. Det finns inte mycket vitt, som ens skyntar i den romanen. Mrs. Julia Peterkin har varit förälskad i hjälteinnan, och hon förstår att göra läsaren sympatiskt stämd mot detta naturbarn med alla hennes svagheter och hennes storhet. "Det finns synd, som är svarta, och så finns det såna, som inte är så värst svarta, men somliga är klart blodröda, och det är den här", säger någon av syster Marys vedersakare i boken. Och från att ha varit Syster Mary blir hon "Blodröda Syster Mary", då hon tages till nåd igen av församlingen och döpes på nytt för att rentväs från sitt forna liv. Från att ha suttit på syndarnas bänk i bortesta ändan av bönhuset, får hon komma fram bland de frälstas skara och vara som en av dem, som hon var i sin oskyldiga ungdom. Men mellan dessa båda händelser ligger ett helt liv med glädje och lidande, feststeg och upprättelse, och medan vi följa Mary från hennes bröllopsdag till äldste sonens död och hennes egen sjukdom och ånger av sitt forna liv, ha vi lärt oss att hålla av henne och beundra hennes livsmod och duktighet och hennes moderliga hjärta.

kooperativas
kaffe-
rosterier
sätta pricken
över i'et

Uteslutande högklassigt råkafe är ingen absolut garanti för kaffets goda smak. Rostningen — den sista, avgörande instansen i kaffets behandling — måste ske med största omsorg.

Kooperativas rosterier i Stockholm, Malmö, Göteborg, Kristinehamn, Gävle, Sundsvall och Luleå ha den yppersta tekniska utrustning och erfarna rostare. En borgen för fulländad rostning.

Råd och Rön

Badinrättningen

Telefon sö. 330 56
,, ,, 48 67.

Etablerad 1875.
Södermalms Tvätt- & Badinrättning
Badstugatan 4.

Tvättinrättningen
Tel. sö. 336 30
,, ,, 15735

A/B Hem- bryggeriet

Pilsner, Vatten
o. Läskedrycker

REKOMMENDERAS

Heleneborgsg. 15 (Tel. S. 370 45/6.)

Bagarstugan

Grahamsskorpor
"limpor"

oöverträffade.

HORNSTATEN 37
Tel. Sö. 70 00

FOLKUNGAGAT. 65
Tel. Sö. 73 37.

Fredrika Bremer beskriver i Hemmen i den nya världen några av de slavar, som hon såg säljas på auktion som annat lösöre. Hon blev slagen av den mildhet och godhet, som strålade ut från några av de kvinnliga slavaransikten, särskilt en kvinna med ett barn på armen, tyckte henne bilden av moderlighet. Kanske skulle inte Mary med hela sin skiftande radungar av olika fäder duga till madonna. Men man kan åtminstone inte beskylla henne för att ha undandragit sig de bördor, som lades på henne. För resten är det inte bara Mary själv man möter i boken utan ett helt galleri svarta gestalter, och alla äro de personligheter. Kloka gubben Cudjoe med sina kärleksorter och besvärjelser och sin ännu bättre levnadsvision, Maum Hannah, som hjälper alla små svarta barn in i världen i negerbyn, och många andra. Vad det är långt till den komiska negertypen med sina pajaskonster. Här äro människor, som lida och kämpa som alla andra.

Elisabeth Krey-Lange.

Komtemåtta

Två kursdeltagare från Höstkursen 1930 vid Medborgarskolan

Komtemåtta är en liten avsidig svensk landskommun bland tusen andra. Ändå är det något särskilt med den. Den är till, och den är icke till. Det finnes människor i Sveriges land som känna dess affärer, dess kommunala stat, dess fattigvård, barnvård och skolor bättre än de känna motsvarande förhållanden inom någon annan kommun. Men på samma gång är dess existens mycket luftig och avbruten av långa perioder av icke-vara. Komtemåtta kommun inkarneras nämligen vid Medborgarskolan å Fogelstad för varje gång som en kurs samlas där, det vill säga tre gånger om året.

Medborgarskap eller kunskap om hela det grenverk av lagar och förordningar som överskuggar vårt liv utgör ett av huvudämnen på skolan. Läraren kunde naturligtvis nöja sig med att blott redogöra för lagarnas historiska utveckling och nuvarande utseende. Men det gjorde hon inte och skapade därför i en inspirerad stund sitt Komtemåtta. Där blir kursdeltagaren genast skriven och får hemorts rätt. Hon blir också som av sig själv en mycket intresserad och betrodd person och får uppleva hur vår kommunala lagstiftning tar sig ut, tillämpad i en liten svensk landskommun, en förmån som många av lagstiftarna aldrig åtnjutit.

Komtemåtta har ett livligt kommunalt liv; stämmor och nämndsammanträden avlösa varandra och innevarna deltaga i allt med en förvånande hög procent. De sköta kommunens medel, bevilja anslag, övervaka de ungas vård och fostran, uppge kommunens stat och taxera ut skatter. Var och en har därvid sin roll att spela: som pastor, skollärare eller hemmansägare. Det är inte så lätt, eftersom man måste iakttä formerna och hitta på replikerna på samma gång. Man kan vara litet osäker ibland, men bredvid den nybakade ordföranden sitter alltid en veteran i Komtemåtta kommun, en som har alla lagar och alla former och alla slags kommunala situationer på sina fem fingrar och dirigerar dramats förlopp, som i hemlighet blir en lektion och ett förhör. Han är förvaltaren och en annan beständig medlem i kommunen, fröken Bergenstråle på Aspa som excentriskt nog håller mer på sina skogar än

på den bestående samhällsordningen. Han är mycket mer än en hypotes, eller ett skolexempel. Han är en utarbetad och fulländad personlighet med sina goda sidor, sina egenheter och sin infernaliska kommunala kunnighet och slagfärdighet. De andra personerna däremot bli först så småningom till, kanske under en livlig debatt på en kyrkostämma, där man grälar om kyrkan behöver eller ej en ny mässhake, eller i barnvårdsnämnden, där det avgöres om en änka skall få behålla sina barn hemma med anslag eller de skola sändas till barnhem. Under ärendenas vikt och de skilda synpunkternas tyngd och beviskraft glömma plötsligt alla bort att leken är en lek och Komtemåtta är till.

Det kan måhända tyckas för utomstående som om det vore väl läroriktigt och nästan skrämmande mönstergillt av dessa medborgarinnor att roa sig, när de ska ha roligt, med kommunala dramer och lustspel. Men den som varit med vet att den leende och den allvarliga musan kunna röra sig i det kommunala livet lika bra som i ett historiskt stycke eller ett modernt kärleksdrama. Den som behärskar det fullkomligt — och det göra komtemåttaborna — den kan intränga i dess allvarliga och upplytande sidor och även ta till vara dess komiska moment.

Detta hittills så gott som uteslutande manliga sällskapsliv med alla dess invecklade ceremonier, dess former, dess skyttegång av skrivelser, dess anföranden, klubbslag och knep kan vara väl värt att lära sig men det frestar också till att ett litet grand parodiera. Det förs man, 42 man märker, att väl äro lagarna många och paragraferna oräkneliga och deras ingrepp i det mänskliga livet mera betydande än man kanske trott, innan man blev införstått, men så gåtfullt och oöverkomligt för den kvinnliga hjärnan som det hettes fordom var detta frimureri ändå ej.

Komtemåtta är emellertid inte isolerat i världsrymden. Det ligger i Söderbottens län, och Söderbottens län håller landsting om hösten. Det börjar alltid med partissammanträden i form av supé och tal av partiordförandena vid varje bord. Efteråt sker en något ogenerad kohandel mellan partierna där ena partiets överloppsröster vid första kammarrvalet köpas av ett annat parti mot bifall exempelvis till en motion om undersökning av lantarbetarnas bostadsförhållanden. Dagen därpå avspelar sig landstinget i all sin värdighet med högtidliga tal vid öppning och avslutning och behandling av föreliggande ärenden och förslag. Det är så högtidligt och så värtaligt, ja så vackert, att man egentligen inte förstår varför det skrattas så mycket under tiden. Det är let enda felet med dessa landstingsmän, annars verka de ganska utlärda i yrket.

Ibland lägger Komtemåttaborna bort all politik för att fira kommunala fester med sång och spel, även kaffe. Men ofta löser det helt och hållet upp sig och blir en skola, ett auditorium, som rektor leder utanför Komtemåtta och innevarande dagens gränser, det mänskliga samlivets och samhällsskickens skeden, från Perikles till Mac Donald och det som ligger mellan dem av kamp för att ordna samlevnaden, fördela makten, skapa och bryta system. Det är en undervisning som bottnar där historien

bottnar, men som i stora svep drar fram genom tiderna ända till det sista utrikes-telegrammet i dagens tidning.

Nu har den nittonde kursen vid medborgarskolan avslutats, Komtemåtta löses upp igen och försvinner som en hägring. Det vill säga, riktigt sant är heller inte detta, ty när den tjugonde kursen börjar skall man märka att Komtemåtta är i jämnhöjd med alla ikraftträdanden och förvandlingar, som under dess icke-tillvaro i vinter skett i den kommunala lagstiftningens värld. Komtemåtta är efterföljansvärt up to date: vid dess senaste kyrkostämma hölls ett högstämt tal till församlingens pastor med anledning av att hans mandat som självskriven ordförande gick ut, och ett ve-modsblandat dito till stämman, därför att det var sista gången den handskades med socknens skolärenden.

Ty i vår, då Komtemåtta vaknar till liv igen, regerar den borgerliga kommunen över skolan.

Devinez.

Med höstkursens slut äro de tre ordinarie kurserna på Medborgarskolan vid Fogelstad avslutade för året. I anslutning till ovanstående skildring från skolan, av en av höstkursens deltagare, lämna vi härmed en redogörelse för deltagarna i de olika kurserna.

VÄRKURSEN.

Fröknarna Lydia Eriksson, Stockholm, Anna Gullberg, Limhamn, Fru Valborg Hanson, Stockholm, fröknarna Edith Johansson, Norrköping, Ingeborg Larsson, Katrineholm, Herta Ljungdahl, Röstänga, Karin Liljegren, Jämslätt, Stina Lund, Julita, Märta Olsson, Jönköping, Dagny Roos, Malmö.

FORTSÄTTNINGSKURSEN:

Fröknarna Anna Britta Danielsson, Katrineholm, Sara Eliasson, Stockholm, Maria Eriksson, Eskilstuna, Inga Fürst, Lund, Agnes Gustafsson, Katrineholm, Anny Henriksson, Nyköping, Maja Håkansson, Jämslätt, Anna Israelsson, Alberga, Elsa Johansson, Kneippbaden, Norrköping, Alfhild Karlström, Stockholm, Edith Lindblom, Stockholm, Edith Lundborg, Björkvik, Barbro Lychou, Norrköping, Fru Ingegerd Möller, Stockholm, fröknarna Gulla Norling, Borås, Maj-Lis Oljemark, Åbo Finland, Fru Hedvig Peterson, Julita, fröken Sanna Rådström, Örtträsk, Fru Clara Allers Tresselt, Bergen Norge, fröken Maja Åkeson, Stockholm.

SOMMARKURSEN:

Fröknarna Anna Greta Andersson, Örebro, Stina Beckius, Norrköping, fruarna Edith Enkvist, Norrköping, Astrid Frykman, Stockholm, Jane Hermelin, Gripenberg, fröknarna Anna Holmberg, Fiskeby, Greta Holmstedt, Stockholm, Ingrid Holmstedt, Säbydal, Lydia Johansson, Norrköping, Margit Karlsson, Stockholm, Signe Karlsson, Jönåker, Ellen Landmark, Örebro, Fru Elsa Larsson, Stockholm, fröknarna Elsa Nilsson, Kinna, Birgit Nissen, Oslo, Alexandra Ohlsson, Stockholm, Sigrid Olsson, Göteborg, Fru Gunhild Pettersson, Norrköping, fröknarna Hanna Paulsson, Halmstad, Inga Ringqvist, Norrköping, Anna Rothstein, Ystad, Fru Gusti Rehn-Starrin, Härnösand, fröknarna Gudrun Samuelson, Oslo, Norge, Ruth Wedell, Jönköping, Aina Versteegh, Stockholm, Fru Helmi Öberg, Åvesta, fröken Judit Örn, Traryd.

HABIMA

Den judiska teatern

Under det antisemitiska tsarväldets dagar var det förbjudet att spela teater på jiddisch och hebreiska. Detta till trots kunde det hända, att judar kommo samman i hemlighet för att inöva sina teaterpjäser, som de av hjärtat älskade. En sådan judisk teatertrupp antog mer fasta former från och med 1908, då en folkskollärare Naum Zemach i Litauen bringade ihop en amatörtrupp, som han en gång hoppades skulle bli judarnas egen teater. Zemach, som var en drömmare och fantast, arbetade trots förbud. Så kom världskriget och avbröt hans verksamhet. Men Zemach hade en orubblig tro, fast han förstod hur svårt det var att börja en teater på ett språk, som aldrig haft någon teater.

Under revolutionen 1917 vågade man sig till Moskva, där Stanislavski skickade truppen sin bästa lärjunge Wachtangoff, som med liv och själ gick upp i den lilla teaterns märkliga och mäktiga öde. Efter flera års samarbete resulterade så det hela i Dybbuk, som blev en stor seger. Därefter följde segertåget över världen. Maxim Gorki grät av rörelse, då han såg dem, Max Reinhardt prisade deras uppskakande konst och betvingande, tungsinta storhet, och Tomas Mann, som såg dem i München, fällde ett yttrande, som sedan blivit Habimas eget: "De spela inte teater — de leva teater!"

1928 skulle de få se sin käraste dröm förverkligad. De kunde fara till Palestina och spela! Det hade varit målet för årslånga strävanden, hjärtats hemligaste längtan och tankens flykt. Dessförinnan hade år 1918 Anna Rowina — förut lärarinna i Warszawa, nu truppens primadonna, föränt sig med dem. Och så gav man sig iväg till det heliga landet.

Det är att märka, att hebreiskan, östjudarnas språk, ej är att förväxla med jiddisch, västjudarnas språk. Man kan ej säga, om hebreiskan är ett levande eller dött språk. Som tal-språk levde det kvar ända till tiden för Kristi framträdande, och numer finns det i liturgien, i barnens uppfostran. Om hebreiskan yttrade just Strindberg: "Man ser, när man hör det!"

HÖSTKURSEN:

Fröknarna Hilma Andersson, Jämslätt, Signe Claesson, Skene, fru Ida Dainelsson, Katrineholm, Hilda Hansson, Stockholm, Anita Holmström, Kristianstad, Ruth Hultin, Skene, Alice Johansson, Borås, Ester Jägerstedt, Stockholm, Karin Karlsson, Norrköping, Harriet Krebs, Strömstad, Signe Mathiason, Borås, Hilma Olsson, Stockholm, Lisa Sundén, Skene, Ina Tengler, Kungälv, fru Elin Wagner, Stockholm.

För de gamla judarna var allt, vad vi mena med plastik främmande, och därmed följde även total avsaknad av dramatiskt intresse och dramatisk litteratur. Men vid 11—1200-talet uppstod en hebreisk världslig litteratur i Spanien, och under 1500-talet uppfördes vid judarnas fester dialoger med dans och körer. Dessa behandlade en hel del gammaltestamentliga ämnen, t. ex. Josefs säljande, Esters öde.

I original uppstod en litteratur omkring 1880, som såg dagen på bl. a. judiska teatrar i Wien och Bukarest. Nu framträdde diktare, regissörer och skådespelare, och ämnena voro i allmänhet hämtade från den judiska hjältehistorien. Sekelskiftet blev litteraturens storhetstid. Namnet An-ski (Dybbuks skapare) är en tillräcklig representant härför. Denna dramatik utvecklade sig till tankedramatik och så småningom till ett universellt drama med breda linjer och vyer, genomstrålat av en brinnande messianitet. Skådespelarna blevo teaterns och poesins hängivna tjänare, som spelade det, som de innerst trodde på.

Så blev det äntligen Habima förutnat att 1928 få spela under Palestinas sagolika himmel, under vilken deras Saul, Jonathan, Debora, kung David och profeterna levat och verkat. Det blev månader av intensivt liv — som en heroisk saga. Tusen, tusen och åter tusen människor samlades omkring dem, levde med dem, sov i sina vagnar bredvid dem. Man lämnade plogarna, hackorna, spadarna, hemmen, barnen — och följde Habima, som ibland utan dräkter och dekorationer spelade för dem, levde för dem. Habima vann en stor seger, men den gav, gav. Den gav ro och lugn, den helade sargade hjärtan, den löste tankens förtvinade vingar, den gav Guds egendomsfolk livslängtan och hopp, den skapade liv, oändliga vidder för de hemmavarande och hemvända judarna.

Habimas skådespelare ha valt sitt ämne den högtflygande, messianistiska legenden, som bäst motsvarar deras syn på teater. De spela för att väcka eftertanken. Deras pjäser stå på ett förhöjt plan, äro höga och djupa symboler för det evigt mänskliga, bli realiteter ur det osynliga värld. Hos denna teater finns en kämpande och sökande konst, och liksom alltid, när konsten när som högst, kan den ej tolkas utan måste ses, upplevas.

Den spelar ej den inifrån intensivt tysta och glödande teater, med vilken den ryska Moskvatruppen för några år sedan grep och förintade oss. Den ger något mer yttre intensivt. Men vi grips inte in i själen av deras ämnen, fast deras spel och andligt överlägsna uppfattningsförmåga bländar och hämnar oss.

J. F.

—o—

V i s t å t i l l t j ä n s t

BABYLÅDAN

Inneh. alla behövliga plagg, av bästa kvalitéer till 10:00 & 15:00 kronor sändes mot postförskott.
Hälsingborgs Linneaffär
S. Förstadsgatan 2, Malmö, Tel. 4312

BEGRAVNINGSBYRÅ.

A.-B. Begravningsbyrån STANDARD
"Sjukvårdens Begravningsbyrå"
och håller där för de lägsta priserna
4 KORNHAMNSTORG 4
Telefon 4081, 4082.

BILSKOLA.

LÄR EDER KÖRA BIL
i Hedlunds Bilskola.
Invid S:a Bantorget, Folkungagatan 60
Bekväma villkor. Tel. Söder 12833.

ELEVSKOLA.

ELEVER

erhålla god undervisning i tillskärning, uppsättning och provning, ävensom mönsterkonstruktion.

Ellen Lundberg

Bilger Jarlsigatan 39 4 tr. Telef. 15 50.

HANDSKAR

Vantar och strumpor i rik sortering. Handskar tvättas Strumpor uppmaskas **På en dag**

Anna Ohlssons Handskaffär,
Grevturg. 9 (snett emot Tattersall).
Presentkort — TELEFON 764 92

HEMSLÖJD

Beställningar mottages å alla slags handvävnader till billigaste priser. **Mattor** i olika kvaliteter Bredd intill 4 meter

Sjöströms Hemslöjdsaffär
Karlvägen 69 Tel. Ö. 9298

HUDMEDEL.

Det bästa, effektivaste och behagligaste medlet för hyns vård är

Landéns Lavendeltinktur

Fås överallt!

JUVELERARE

Hederspresenter
Matsilver, nysilver o. äkta silver.
Väl sorterat lager **Billiga priser**

Götgatan 51 Ringvägen 143
IRIS DAMM

Konststoppningsateljén.

MALMSKILLNADSGATAN 9
Telefon 11024
Expeditionstid 9-6. Lördagar 9-4.
Konststoppning. Lagning av orientalska mattor, schalar, kelms och silkesstrumpor.
Ring 11024 så hämta vi.

MANUFAKTUR

Väl sorterat lager av **Kapp-, Dräkt- o. Klädningstyg** i siden, — sammet, ylle och bomull. —

MANUFAKTURMAGASINET
59 Sibylegatan 59
(Hörnet av Karavägen) Tel. Ö. 9945

MUSIKAFFÄR.

Centrala Musikaffären
Drottninggatan 73 — Tel. 32 05

GRAMMOFONER och SKIVOR
Klassiska noter, Moderna schlager
Musikinstrument och strängar.

OPTIKER

GLASÖGON
Optiker **BJÖRNÖ**
58 ODENGATAN 58
Enda specialaffär i Vasastaden.
OBS! SVENSKA AFFÄRSMETODER.

PARFYMER

RAM OCH SPEGELAFFÄR

J. L. LARSSONS EFTR.

Knut Nystrand

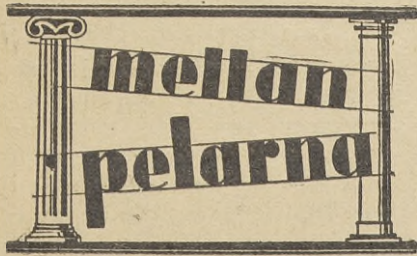
Södermannag. 8, Stockholm

REKOMMENDAS.

Låga priser Tel. S. 30914

TVÄTTINRÄTTNING

Den omtänksamma Husmodern
vänder sig alltid till
LUNDA Tvättinrättning
Telefon Drottningholm 20 och 190

I sen tid.

Prenumerationen på Allehanda har löpt ut. Jag har inte sett en dagstidning på tio dagar.

Den lilla kristallmottagaren med vilken jag ibland kunnat lura till mig eterens stationer har fått en hjärtsjukdom och dött. Kvar står ett faktum, att det är höst, patosfylld höst, med frusna lingon och en hög himmel utan moln.

Gräset har omgett sig med vinterallvars sus. Under dess skärmar gycklar den gula kantarell, och väntar på att Elsa Beskow skall komma och teckna den, nu, sen John Bauer är död — (ingen kände som han svenska skogars djup). De löjliga makterna belönade honom med att låta honom drunkna i Nordens tråkigaste sjö — Vättern. Men så är det ofta.

Nu vandrar skällkon med knäppande klövar, letande gläntornas sopp. Nu sitta utomhusflugorna i tusenden på röda södergavlar — de ge sig hin onde på att de ska leva. Girigt gripa de sig fast i rödfärgen och så befalla de bara solen att göra vad den kan för deras reumatiska ryggar. Denna kvartslampsklientel har jag observerat nu en vecka. De flugorna tycks aldrig dö, och rätt gör de i det. Det är min sann inte så roligt att dö.

Hösten för också goda saker med sig: Rödmynorna ha krupit ned. Man kan verkligen sitta på en stubbe i solgattet utan att plötsligt känna denna smärta långt inne i underkläderna som är så fasans väckelse-diger. Jag såg en enda i dag. Den kom ut i solskenet, vacker som en liten tjugande rubin, och stack mig på handen. Dagspolitiskt har ju detta ingen betydelse, men det är roligt på sitt sätt, må ni tro.

Nu råmar en skällko. Mitt i granskogens mörka vägg skjuter en höstbjörk upp sin plym, löven dallra, den tycks brinna som en sakta eld i skogen, denna björk, som en offereld till hösten. Jag minns en syn ifrån min barndom: Dikena lågo fulla med gula löv, fyllda till brädden, vi vadade till knäna i det gyllene, tanklöst glada åt denna förgångelse. Över vägen lågo brandgula drivor: en likvagn kom körande, hjulen skuro ned i det gula och gingo lustigt runt. Det var far som skulle begravas då, vi hade inget begrepp om någon sorg då, vi var rätt lyckliga, ty hjulen gingo lustigt runt.

Prenumerationen på Allehanda löpte ut. Kristallmottagaren blev sjuk i sitt hjärta och hösten kom en dag och målade en grå måndag gul. En metallfågel kom flygande över skogen och propellern (den lätta ask-träpropellern) gick lustigt runt. Jag bor i poststråket till Helsingfors eller Danzig, jag vet inte riktigt vilket det är — Annars är här ödemarkshöst, spillkråkan skriker jämmerliga och hararna börja vitna.

Harm.

EN

SOCIALIST

Fragment ur en självbiografi

27

Rickard Lindström

Dagens Nyheter skriver på ledareplats:

“vem lyssnar inte gärna och med nöje till en man, som vuxit upp med arbetareklassen, tillägnat sig dess tankar, varit med om att omdana dem och som förstår att ge ett personligt uttryck åt dem”

Pris 5,75

BONNIERS

OM ELLEN KEY Mötesplatsen

Forts. fr. sid. 1

mycket, men det var tur för henne att bland de flickor hon läste historia och litteratur med i Whitlockska skolan på nittio-talet fanns en med Mia Löfgrens kvalifikationer att bevara och skildra denna Ellen Key. Att ha varit Ellen Keys elev och att överhuvud ha levat med i det Stockholm som var hennes krigsskådeplats, ger ett företräde för en historieskribent som icke kan över-skattas.

Författarinnan har tagit sin uppgift mycket vidare än blott ett fixerande av minnen. Hon har lagt upp boken i olika partier, grupperade omkring olika sidor av Ellen Keys verk. I varje sådant parti kommer ett stycke levnadsteckning in. I kapitlet om Kärleken beröres, ehuru mycket milt och försiktigt, Ellen Keys stora kärlek till Urban von Feilitzen, en kärlek som han så småningom undanbad sig för husfridens skull. Det kanske inte hör hit, men när nu den saken dras upp, blir min barndoms minnen av det äldrande paret Feilitzen så levande igen, och jag ser gubben för mig, mager och rynkig och alltid kisande över ett klassiskt verk, varur han läste högt.

För att återgå till Mia Löfgrens uppdelning av ämnet — avdelningen om Ellen Keys pedagogiska insats i lärarinneämnet och skriftställarskap får sin prägel av elevens minnen av lärarinnan, och blir därför öm, målade och klar. När fru Löfgren här som i övriga kapitel ger en översikt av hur vår tid ställer sig till Ellen Keys idéer, synes det mig att hon undervärderar det inflytande Ellen Key haft på uppfostrare. Enligt min mening är det mycket stort, även om den nya skolan bär namnen Dalton och Montessori i stället för Ellen Key.

Det är kanske icke nödvändigt för anmeldaren att deklarerar sin inställning till denna mycket värdefulla och intelligenta konfrontering av nutiden med Ellen Key i hennes ställning till kvinnosak, äktenskap o. s. v. Omdömet om Ellen Keys ställning till fredsfrågan måste var och en underskriva som stött på Ellen Keys omöjlighet och pessimism när man ville ha henne att ställa sig i spetsen för fredssträvandena under kriget. "När hon hade kraft, hade hon intet inflytande, och när hon hade inflytande, hade hon ingen kraft", anmärker fru Löfgren riktigt.

Ellen Key var verkligen, intill dess denna bok kom i min hand för några dagar sen, icke ett enda dugg aktuell för mig. Jag hade hållit av henne litet motsträvt, beundrat henne ännu mera motsträvt, ty hennes idévärld var inte min, låt vara att jag sen varit påverkad mer än jag velat medge. Jag hade sagt emot henne, tagit emot bannor och välsignelser av henne — hon hade så gott om båda delarna — sörjt över hennes öde som barn och sedan över hennes tragiska sista år. Men nu, 1930, var allt detta mycket avlägset, tills Mia Löfgren manade fram

det. Hon har haft förmågan att göra Ellen Key aktuell och levande, så att man tar upp hennes liv och hennes idéer till begrundan igen. Att få en sådan mäktig personlighet som Ellen Key att leva igen och öva sin gamla oroande magnetism är en stor upp-gift, och det är en heder för den som fyllt den så som här skett. Det ger ett löfte om långt liv åt Ellen Key.

Hon var en oerhörd kraft. Hon var ett kvällande flöde av känsla och energi. Bredvid henne verka de allra flesta torra, matta och kyliga. Hela detta våldsamma kraftflöde var inriktat på att finna sin flodfåra i makans och moderns livsform. Men den blev hejdad och stäckt i sitt lopp som av ett block som rullas ner i en flodfåra. Så slog de mäktiga vågorna sönder mot blocket och strålade ut över de torra markerna runt omkring, till lycka åtminstone för dem. Ellen Key är det största exempel på krafters sublimering som man kan hitta.

Kanske skulle avslutningen av hennes liv blivit mera harmoniskt och gottgjort det förflutnas bitterhet, om det icke kommit in under världskrigets skugga. Först och främst orsakade det henne ett våldsamt lidande, ty hon förstod att lida med andra. Men så kom därtill att i krigets skugga förbleknade mycket av glansen i Ellen Keys läror och profetior. Själv ansåg också Ellen Key, åtminstone i vissa stunder, att händelserna förnekat hennes tro och lära. Hon hade skrivit för sin klan av människor och de voro mest en dröm. Hon kvalde sig då med funderingar om hon måhända varit en falsk profet, till dess att hon slog om och utgöt sin vrede över nutidens kvinnor och nutidens ungdom. Många kverulanter reste också till Ellen Key för att skvallra på bådadera slagen, och hon tog allt för kontant.

Det blir en framtidens sak att mäta och väga mot varann de båda epoker som ligga strax före och efter världskriget. Säkerligen skall det visa sig att de båda varit med om att bilda framtiden och båda behövt. Då är syntesen inom räckhåll.

Att det redan finnes en grupp unga som "hos Ellen Key söka livslinjen" är en nyhet, men glädjande. Det är den största lycka som kan hända henne på hennes döda mull. Även de som lägga vikt vid och ville förverkliga andra sidor av det mänskliga, gemenskapstanken mer än individualismen, kunna glädjas åt att de Ellen Keyska tankarna finnas med i tidens intellektuella brygd. Det bästa, det som överlevde henne, kan brukas av alla tider.

Mia Leche-Löfgren: Ellen Key, hennes liv och verk. (Natur och kultur.)

Lissi Almer

På en lista för stadsfullmäktigevalet i Varberg med mellanpartierna som överbetäckning och De liberala som underbetäckning, blev fröken Lissi Almer uppställd på tredje plats, med en gammal ledamot som första och liberala föreningens nye ordförande som andra namn. Fröken Almer som är medlem av styrelsen för Hallands länsförbund av F. K. R. hade möjlighet att bli vald, om hon med sitt namn kunde öka partiets röstetal så pass, att det fick ett mandat mer än förut. Det finns nämligen för närvarande endast två liberaler och tre folkfrisinnade i Varbergs stadsfullmäktige. Efter valet blev ställningen tre liberaler och två folkfrisinnade. Ty den 16 september valdes fröken Almer bland 29 män att från och med den 1 januari 1931 delta i bestämmandet av stadens öden för en tid av fyra år framåt.

På de flesta av de andra listorna stod ett kvinnligt namn, men för långt ner för att kunna komma in. Det beror väl inte endast på männen, men också på de kvinnliga kandidaterna själva, som icke önska stå på valbar plats. När det gällde själva valarbetet för detta lyckosamma val deltog Frisinnade Kvinnor med både pengar och praktiskt arbete och delade på själva valdagen ut valsedlar tillsammans med liberalerna.

På inbjudan av Göteborgsavdelningen av Frisinnade Kvinnor höll Dr ADA NILSSON föredrag över ämnet Varför vägra Sveriges Kvinnor föda barn?

Ämnet — välbekant för Tidevarvets läsare — hade väckt det största intresse och samlat ett eller annat tusental tillämnade åhörare, som måste vända, emedan varje biljett var slutsåld en god stund före föredragets början. Chalmerska Institutets Högtidssal var till trängsel fylld av en intresserad åhörarskara, då föreningens ordf. frk. Greta Cardell hälsade Dr. Nilsson välkommen.

Det över timplånga föredraget avtackades med varma applåder och ordföranden, som framförde åhörarnes tacksamhet ställde samtidigt en uppmaning till de närvarande kvinnorna att hålla ögonen öppna på vad som sker med förslaget till moderskaps-hjälpen, när det åter kommer upp i riksdagen, så att det ej röner samma öde som föregående år.

Sekreteraren.

Med detta nummer av Tidevarvet följer en bilaga

Vi våga anhålla hos våra prenumeranter att benäget återsända kortet med adresser på sådana personer, som kunna tänkas vara intresserade av att få sig tidningen tillsänd på prov.

Råd och Rön

Hämorrhoider
botas lättast med

Omedelbar lindring. Ett stort antal kliner i utlandet använda uteslutande detta medel. 100-tals läkareintyg. Fås å apotek å 2,95 pr tub. Bruksanv. medföljer. Generaagent för Skandinavien MEDISANA, Malmö.

Deras verkan,

var överraskande god. Tröttheten försvann rätt snart och arbetsförmågan ökades betydligt. En känsla av arbetsglädje och välbefinnande inställde sig.

skriver bl. a. en känd kontraktsprost och hovpredikant om Sanokapslarna.

Intresserar Eder snabbaste och tillförlitligaste sättet att ernå fullkomlig nerv- och muskelkraft, energi och arbetsförmåga, samt att undgå värtrötthet, sömnlöshet och kraftned sättning, begär prospekt och intyg ang. Sanokapslarna. Sändas gratis och franko.

A.-B. SANOKAPSLAR, Hälsingborg.

Drick
Ram lösa
Vårt lands enda naturligt alkaliska vatten

En trött husmor
stärkes och livas av
Järnmedicinen IDOZAN
Skadar ej händerna. Förordas av läkare. Fås å alla apotek.

TIDEVARVET

REDAKTION:

Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10-12.

EXPEDITION:

Telefon 182 43
Kontorstid kl. 10-12 f. m. 1-4 e. m. Postgiro 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:50, kvartal kr. 2:—, Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text 20 öre per millimeter.

Stockholm 1930
Wahlstedts Tryckeri Aktiebolag
Storgatan 22

Ida Norman - Skomagasin

Humlegårdsgatan 6 - Tel. 786 15

Rekommenderas

REPARATIONER UTFÖRAS

Reela varor

Vid uppvisandet av denna annons lämnas 5% rabatt

Låga priser